

(3 Hours)**[Total Marks : 100]****N.B. : (1) All questions are compulsory.****. (2) Figures to the right indicate full marks.****1. (a) Correct the following sentences :-**

- (i) I can reach at the station within a hour.
- (ii) Rashmi runs fast than Reshma.
- (iii) The forest are very dark.
- (iv) Leena have four pet dogs.

(b) Fill in the blanks with correct prepositions :-

- (i) The leader personally spoke ----- all his workers.
- (ii) The book is lying ----- the table.
- (iii) Take care ----- your juniors.
- (iv) He fell ----- the stairs and got his leg fractured.

(c) Match the following :-**"A"**

- (i) He is a .
- (ii) Leena was .
- (iii) Grand mother gave me .
- (iv) The book is .

"B"

- 1. on the table
- 2. the cake
- 3. punished
- 4. honest person.

(d) Write the synonyms for the following :-

- (i) Kill
- (ii) Love

Write antonyms for the following :-

- (i) accept
- (ii) intelligent

(e) Make stress on the syllables in the following words :-

- (i) Motion
- (ii) Trophy
- (iii) Plain
- (iv) Simple.

2. Read the following the passage and answer the questions given below :-

- (a) Advertising is a business. It is all for business. To a manufacturer, advertising is usually considered part of the firm's marketing programme. To the retailer, it is also a part of his so called 'marketing mix'. to the various media of communication, it is both a major source of revenue and a means of providing information about products and services to their audiences. To the consumer it is a major source of information regarding products and services. Good advertising is a means of educating the public in good taste. It moulds the psychology of the consumer

Con. 28-NM-2026-15.

2

and brings him to the point-of-sale. In a country like India, where people specially in rural areas have acquired a certain amount of purchasing power but are at the same time steeped in superstition and blind beliefs, advertising has a big role to play in changing conventional habits. It should help to educate and motivate the masses, so that the little surplus that they have is not filtered away in traditional, wasteful expenditure, but is used in the purchase of goods and services which will help to make their lives richer and at the same time participate in the Government's efforts for the growth of the economy.

Questions :-

- (i) Look at the fourth sentence of the paragraph. What does "it" stand for ? 2
What does it mean to a retailer ?
- (ii) Does advertising help the consumer ? Yes/No. 2
- (iii) Advertising helps the media of communication in two ways. It..... 2
  - (1) _____
  - (2) _____
- (iv) According to the writer, advertising can do much to change and improve the life of people in rural India. Rewrite the sentence that contains this idea. 1
- (v) The thought of the writer can be summed up saying : 1
  - (a) Advertising has a positive role to play in improving business and social life.
  - (b) If people are not educated, advertising cannot help.
  - (c) Advertising should be kept under government control.
- (iv) There are two main ideas in the given passage. What are they ? State 2
two sub points for one of the main ideas.
- (b) With the leisure now I had I took up writing again. It was my father who had taught me to read and write. People said that he did it, because he wanted his children to be one cut above the rest; perhaps so because I am certain that he also knew that it would be a comfort to me in times of sorrow and a joy to me in times of peace. So he taught his six children, myself the youngest by ten years, with the patience he brought to all things. "Practise hard" he would say watching me busy with slate and pencil. "For who knows what dowry there will be for you when you are ready," and I would childishly listen lightly and take up my pencil again. "What use, my mother said," That a girl should be learned." Much good will it do her when she has many sons and a husband to look after. Look at me, am I any worse that I cannot spell my name,

Con. 28-NM-2026-15.**3**

so long as I know it ? Is not my house clean and sweet, are not my children well fed and cared for ? My father laughed and said "Indeed, they are" and did not pursue the matter; nor did he give up his teaching.

Questions :-

- (1) Indicate whether the following statements are **True or False** :— **3**
- People thought that the father wanted his children to make them better than others : True/False.
  - The writer was 10 years younger than the 5th child : True/False.
  - The father tried hard to convince the mother about the importance of education : True/false.
- (2) Why did the father educate the children ? **1**
- (3) Which good quality did the father have as a teacher ? **1**
- (4) Was the writer serious about her studies when she was a child ? **2**
Yes/No.
Give the phrase that supports your answer.
- (5) Did the mother think that studying would be useful to her daughter ? **2**
Yes/No.
Give the sentence that shows the mother's attitude.
- (6) Give a title to the above passage. **1**

3. (a) (i) Write an application with biodata to the General Manager, Reliance Industries Ltd. for the post of an Assistant Manager. **7**
(ii) Write a complaint letter to your suppliers who has supplied inferior quality of goods. Ask for a replacement. **7**
- (b) Write short notes on (any two) :— **6**
- Salutation in a letter.
  - Subject line in a letter.
  - Correctness as a principle of correspondence.
4. (a) Draft a committee report to start a co-operative store in the premises of your college. **12**
(b) Write short notes on (any two) :— **8**
- Committee report.
  - Individual report.
  - Different stages of report writing.
5. (a) Write a summary of the following passage :— **7**
The present system of education in India has proved an utter failure. It does not meet the vital needs of our national life. The national life

[TURN OVER

is changing daily, but the educational system is functioning carelessly as before. It does not respond to new requirements and problems. The Indian students after many years of hard mental labour leave the portals of the college or university only to fight against the frightful enemy of unemployment. The educated youth finds himself incapable of facing the realities of life he stumbles and falls. In a word, the Indian educational system is faulty to a great extent and the foreign medium of instruction is the tragic and absurd of all the defects. In all free and advanced foreign countries, instruction is imparted through the mother tongue. In India, also the medium of instruction at all stages of education can be through mother tongue.

It is a sheer pity that the mother tongue has not yet been made compulsory as the medium in all states.

(b) Write a short note on need of charts and graphs. 5

(c) Read the following poem and answer the questions given below :—

My heart leaps up

When I behold a rainbow in the sky

So it was when my life began

So it was when I am a man

So it will be when I grow old

O' let me die !

(i) What is the impact of the Rainbow on the mind of the poet ? 2

(ii) How was the rainbow when the poet was a child ? 2

(iii) How shall the rainbow be when the poet grows old ? 2

(iv) Why does the poet wish to die at the end of the poem ? 2

*****

Con. 45-15.

Foundation course

NM-2150

P-I

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) From **Section I**, attempt any **three** questions from Q. Nos. 1 to 5 and Q. No. 6 is **compulsory**.
- (2) From **Section II**, attempt any **three** questions from Q. Nos. 7 to 11 and Q. No. 12 is **compulsory**.
- (3) **Figures to the right indicate full marks.**

Section I (50 Marks)

1. Discuss the characteristics of rural society in India. 12
2. Describe the socio-economic problems faced by women in India. 12
3. Examine the causes and suggest measures to resolve communalism in India. 12
4. Highlight the basic features of Indian constitution. 12
5. Discuss the characteristics of political parties in India. 12
6. Write short notes on any **two** of the following :— 14

(a) Causes of Smoking	(b) Problems of senior citizens
(c) Women trafficking	(d) Child Labour.

Section II (50 Marks)

7. Discuss the impact of globalization on the agrarian sector in India. 12
8. Explain in detail the Universal Declaration of Human Rights. 12
9. State the impact of environmental degradation on human life. 12
10. State the importance of values in the development of an individual. 12
11. Explain in detail the Abraham Maslow's theory of Self-Actualization . 12
12. Write short notes on any **two** of the following :— 14

(a) Women and mass media.	(b) Changing values and lifestyles due to Globalization.
(c) Farmer's suicide in India	(d) Crime among youths.

[TURN OVER

Con. 45-NM-2150-15.

2

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) विभाग १ मधील प्रश्न क्र. १ ते ५ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्र. ६ सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (२) विभाग २ मधील प्रश्न क्र. ७ ते ११ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्र. १२ सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग १ (५० गुण)

१. भारतातील ग्रामीण समाजाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. १२
२. भारतीय महिलांना भेडवसावणाऱ्या सामाजिक-आर्थिक समस्यांचे वर्णन करा. १२
३. भारतातील जमातवादाच्या कारणांचे परीक्षण करा आणि त्यावरील उपाययोजना सूचवा. १२
४. भारतीय राज्यघटनेच्या मुलभूत वैशिष्ट्यांवर प्रकाश टाका. १२
५. भारतातील राजकीय पक्षांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. १२
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा :— १४
  - (अ) धुम्रपानाची कारणे (ब) जेष्ठ नागरिकांच्या समस्या
  - (क) स्त्रियांचा अनैतिक व्यापार (ड) बालमजुरी.

विभाग २ (५० गुण)

७. जागतिकीकरणाचा भारताच्या शेतीक्षेत्रावर झालेल्या परिणामांची चर्चा करा. १२
८. मानवी हक्कांचा वैश्विक जाहिरनामा सविस्तर स्पष्ट करा. १२
९. पर्यावरणाच्या न्हासाचा मानवी जीवनावरील परिणाम स्पष्ट करा. १२
१०. व्यक्तिगत विकासात मानवी मुल्यांचे महत्त्व सांगा. १२
११. अब्राहम मँस्लोचा आत्मपूर्ती सिद्धांत सविस्तर लिहा. १२
१२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा :— १४
  - (अ) प्रसारमाध्यमे आणि स्त्रीया
  - (ब) जागतिकीकरणामुळे बदलती मुल्ये आणि जीवनपद्धती
  - (क) भारतातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या
  - (ड) युवकांमधील गुन्हेगारी.

*****

Con. 43-15.**NM-2453**

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

N.B. : (1) Attempt any **five** questions.(2) **All** questions carry **equal** marks.

1. Define psychology and explain the experimental method and survey method of studying psychology 20
2. (a) Explain the structure and function of neuron. 10
 (b) Write a detailed note on endocrine glands. 10
3. Write short notes on any **four** of the following :- 20
  - (a) Purpose of sleep
  - (b) Sleep Deprivation
  - (c) Steps in Hypnotic Induction
  - (d) Facts and Myths about Hypnosis
  - (e) Stimulants
  - (f) Theories of Hypnosis.
4. (a) How will you use the principle of operant conditioning in behavior modification ? 10
 (b) Write a note on observational learning. 10
5. Discuss the relationship between memory and brain. 20
6. Write short notes on any **four** of the following :- 20
  - (a) Types of concepts
  - (b) Binet's scale of intelligence
  - (c) Mental set
  - (d) Spearman's two factor theory of intelligence
  - (e) Causes of developmental delay
  - (f) Emotional intelligence.
7. Define motivation and explain various Theories of motivation. 20
8. What are the reactions to stress and elaborate strategies of coping with the stress ? 20
9. Discuss the divisions of mind as given by Sigmund Freud. 20
10. Discuss the two broad subfields of statistics and explain why psychologist use statistics. 20

Con. 43-NM-2453-15.

2

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण १००

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 (२) सर्व प्रश्नांस समान गुण आहेत.

Con. 22-15.

Economics Theory

NM-2406

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

N.B. : (1) Question Nos. 1 & 6 are **compulsory**.
(2) Attempt any **two** more questions from **each**.
(3) **Figures to the right** indicate full marks.
(4) Draw **neat** diagrams, wherever **necessary**.

Section I

Section II

Con. 22-NM-2406-15.

2

7. (a) Explain any two objectives of a firm. 9
 (b) Explain the concept of Break-even analysis. 9
8. (a) Discuss the wastes of monopolistic competition. 9
 (b) Explain the meaning and features of Oligopoly market. 9
9. (a) Explain the meaning and importance of capital budgeting. 9
 (b) Discuss the Pay Back Period method of project appraisal. 9
10. Write notes on the following (any two) :- 18
 (a) Conditions for profit maximization of a firm under monopoly
 (b) Features of perfect competition
 (c) Dumping
 (d) Bain's Limit Pricing Model.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण १००

- सूचना : (१) प्रश्न क्रमांक १ व ६ अनिवार्य आहेत.
 (२) प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग १

१. (अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही चार) :-

(१) इतर परिस्थिती कायम असताना ही अट	(२) समतोल
(३) मागणीचा नियम	(४) प्रवर्तन लवचिकता
(५) उत्पादन फलन	(६) संधी खर्च.

- (ब) भेद स्पष्ट करा (कोणतेही दोन) :-

(१) अंशिक समतोल व सर्वसाधारण समतोल
(२) छेदक लवचिकता व उत्पन्न लवचिकता
(३) स्थिर खर्च व बदलता खर्च.

२. (अ) सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे महत्व व मर्यादा स्पष्ट करा.

- (ब) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करा.

Con. 22-NM-2406-15.

3

३. (अ) मागणीच्या किमंत लवचिकतेच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा. ९
 (ब) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य ही संकल्पना स्पष्ट करा. ९
४. (अ) बदलत्या प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा. ९
 (ब) दीर्घकालीन सरासरी खर्च वक्राची व्युत्पत्ती स्पष्ट करा. ९
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :— १८
 (अ) आर्थिक विश्लेषणातील मुलभूत तंत्रे (ब) प्रकट पसंती सिद्धांत
 (क) मागणीची निर्धारके (ड) लर्निंग वक्र.

विभाग २

६. (अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही चार) :— ८
 (१) एकूण प्राप्ती (२) उत्पादन वाढीचे उद्दिष्ट्य
 (३) मक्तेदारी (४) मूल्यभेद
 (५) बहुविध किमंत पद्धती (६) निव्वळ वास्तव मूल्य पद्धती.
- (ब) भेद स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन) :— ६
 (१) सरासरी प्राप्ती व सिमांत प्राप्ती
 (२) वाजवी नफा व अतिरिक्त नफा
 (३) सिमांत खर्च पद्धती व पूर्ण खर्च पद्धती.
७. (अ) उद्योगसंस्थेची कोणतीही दोन उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. ९
 (ब) समखर्च प्राप्ती बिंदू विश्लेषण संकल्पना स्पष्ट करा. ९
८. (अ) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेच्या अपव्ययाची चर्चा करा. ९
 (ब) अल्पाधिकार बाजारपेठेचा अर्थ व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ९
९. (अ) भांडवली अंदाजपत्रकाचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा. ९
 (ब) परतावा काळ पद्धतीची चर्चा करा. ९
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :— १८
 (अ) मक्तेदारी संस्थेचा नफा वाढविण्यासाठीचा दृष्टीकोन
 (ब) पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये
 (क) अवपुंजन
 (ड) बेनचे प्रतिमान.

Con. 16-15.

History of Modern Maharashtra NM-2134

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

N.B. : (1) Attempt any five questions.

(2) All questions carry equal marks.

1. Trace the Historical background of Maharashtra from Ancient to Modern Period.
2. Describe the role of different modes of transport in the growth of Mumbai City.
3. Assess the Contribution of Prarthana Samaj in the social reform movement of Maharashtra.
4. Evaluate the role of Mahatma Gandhi in the National Movement with special reference to Civil Disobedient Movement.
5. Comment on any two of the following :—
  - (a) Historical background of Mumbai
  - (b) Cotton trade in Mumbai
  - (c) Indian Social Conference
  - (d) Vasudev Balawant Phadke.
6. Examine the role of N.M. Lokhande in the development of labour movement in Maharashtra.
7. Give and account for the rise of various peasant movements in Maharashtra.
8. Review the role of Swami Ramanand Tirth in the Hyderabad Mukti Sangram.
9. Bring out the architectural development in Mumbai.
10. Write short notes on any two of the following :—
  - (a) Progress of Banking in Mumbai upto 1960
  - (b) Dalit movement and Dr. B. R. Ambedkar
  - (c) Sanyukta Maharashtra Movement
  - (d) Development of Marathi Press.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 (२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. महाराष्ट्राच्या ग्राचीन ते आधुनिक कालखंडापर्यंतच्या ऐतिहासिक पाश्वर्भूमीचा मागोदा घ्या.
२. मुंबई शहराच्या विक्रामध्ये वाहतुकीच्या विविध साधनांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
३. महाराष्ट्रातील समाज सुधारणा चळवळीमध्ये प्रार्थना समाजाच्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.
४. सविनय कायदेखंग चळवळीच्या विशेष संदर्भान्वये महात्मा गांधी यांच्या राष्ट्रीय चळवळीतील भूमिकेचे मुल्यमापन करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोनोंवर भाष्य करा :-
 (अ) मुंबईची ऐतिहासिक पाश्वर्भूमी
 (ब) मुंबईमधील कापडाचा व्यापार
 (क) भारतीय सामाजिक परिषद
 (ड) वासुदेव बळवंत फडके.
६. महाराष्ट्रातील कामगार चळवळीच्या विकासात एन.एम. लोखंडेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
७. महाराष्ट्रामध्ये उदयास आलेल्या विविध शेतकऱ्यांच्या चळवळीचा खुलासा करा.
८. हैदराबाद मुक्ती संग्रामातील स्वामी रामानंद तीर्थ यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.
९. मुंबईतील स्थापत्य कलेच्या विकासाचे महत्व सांगा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोनोंवर टिपा लिहा :-
 (अ) मुंबईतील बॉकिंग सेवेचा विकास
 (ब) दलित चळवळ आणि डॉ. बी. आर. आंबेडकर
 (क) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ
 (ड) मराठी वृत्तपत्रांचा विकास.

Con. 11-15.

F.Y.B.A
Sociology - (Paper-I)
(REVISED COURSE)

May
2015

NM-2030

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

N.B. : (1) Attempt any five questions.

(2) All questions carry equal marks. (20 marks each)

(3) Marathi medium students should compulsory see the English question paper.

1. Define Sociology and discuss in detail any two sociological perspectives. 20
2. Define culture and explain its factors, types and characteristics. 20
3. Discuss the nature of Industrial and Post-industrial Societies. 20
4. What is Social group ? Explain the distinguish between primary group and secondary group. 20
5. Define Social stratification and discuss Caste, Class, Gender and age as bases of stratification. 20
6. Explain the religion with reference to Church, Sect and Cult. 20
7. Explain the functions and types of State. 20
8. What is Socialization ? Explain the role of various agencies in the process of Socialization. 20
9. Define Social Change. Explain its the theories of Social Change. 20
10. Write short notes on any two :—
  - (a) Political Socialization
  - (b) Development of Self according to Cooley and Mead
  - (c) Factors of Social Change
  - (d) Significance of Sociology.

(मराठी रूपांतर)
(सुधारित अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

(३) मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

१. समाजशास्त्राची व्याख्या द्या आणि कोणत्याही दोन समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनांची सविस्तरणे चर्चा करा.	२०
२. संस्कृतीची व्याख्या सांगून तिचे घटक, प्रकार आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	२०
३. औद्योगिक आणि औद्योगिकोत्तर समाजाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.	२०
४. सामाजिक गट म्हणजे काय ? प्राथमिक आणि दुध्यम गटांमधील फरक स्पष्ट करा.	२०
५. सामाजिक स्तरीकरणाची व्याख्या द्या आणि स्तरीकरणाचे मूळ आधार म्हणून जात, वर्ग, लिंग, वय यांविषयी चर्चा करा.	२०
६. धर्माचा संदर्भ देऊन चर्च, संप्रदाय आणि पंथ यांचे विश्लेषण करा.	२०
७. राज्याचे कार्य आणि प्रकार स्पष्ट करा.	२०
८. सामाजिकीकरण म्हणजे काय ? सामाजिकीकरणाच्या विविध साधनांच्या भूमिका स्पष्ट करा.	२०
९. सामाजिक परिवर्तनाची व्याख्या द्या आणि सामाजिक परिवर्तनाचे सिद्धांत स्पष्ट करा.	२०
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- (अ) राजकीय सामाजिकीकरण (ब) कुले आणि मीड यांच्या स्वत्वाचा विकास (क) सामाजिक परिवर्तनाचे घटक (ड) समाजशास्त्राचे महत्त्व.	२०

Con. 59-15.**NM-2080**

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) All questions are **compulsory**.
 (2) **Figures to the right** indicate **full marks**.
 (3) Attempt any **five** questions of which at least **two** must be from **each** section.

Section I

1. Define Political Science. Discuss the characteristics of empirical approach. 20
2. Define State. Explain the relationship between State and Government. 20
3. What is Authority and discuss important elements of Legitimacy. 20
4. Give meaning of Law and explain different types of Law. 20
5. Write short notes on (any two) :-
 (a) Empirical Approach
 (b) State and Government
 (c) Power
 (d) Sources of Law.

Section II

6. Explain the concept of liberty and types of liberty. 20
7. Discuss the meaning of Justice and Dimentions of Justice. 20
8. Write note on Indian Democracy. 20
9. Discuss the Human Right Concept and types. 20
10. Write short note (any two) :-
 (a) Equality
 (b) Safeguards of the protections of right
 (c) Participatory Democracy
 (d) Ideology of Communism.

Con. 59-NM-2080-15.

2

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण १००)

सूचना : (१) सर्व प्रश्न आवश्यक.

(२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

(३) दोन्ही विभागातून किमान दोन प्रश्न सोडवा. दोन्ही विभागातून एकूण पाच प्रश्न सोडवा.

विभाग १

१. राज्यशास्त्राची व्याख्या द्या. वर्तनलक्षी दृष्टीकोणाची वैशिष्ट्ये नमुद करा.

२०

२. राज्याची व्याख्या द्या. 'राज्य' व 'शासन' यांचे बदलत्या संबंधाची चर्चा करा.

२०

३. अधिसत्ता म्हणजे काय ? अधिमान्यतेच्या महत्वाच्या घटकांची चर्चा करा.

२०

४. कायद्याचा अर्थ द्या व कायद्याचे विविध प्रकार विशद करा.

२०

५. टिपा द्या (कोणत्याही दोन) :-

२०

(अ) वास्तववादी दृष्टीकोण

(ब) राज्य व शासन

(क) सत्ता

(ड) कायद्याची उगमस्थाने.

विभाग २

६. स्वातंत्र्याची संकल्पना स्पष्ट करून स्वातंत्र्याचे प्रकार सांगा.

२०

७. न्यायाचा अर्थ सांगून न्यायाच्या विविध बाजूंची चर्चा करा.

२०

८. भारतीय लोकशाहीवर निबंध लिहा.

२०

९. मानवी हक्कांची संकल्पना व प्रकारांवर चर्चा करा.

२०

१०. कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-

२०

(अ) समता

(ब) हक्काचे संरक्षक घटक

(क) सहभागी लोकशाही

(ड) साम्यवादी विचारसारणी.

F.Y.B.A Commerce

MAY-2015

NM-2124

[Total Marks : 100]

(3 Hours)

Con. 30-15.

(3 Hours)

N.B. : (1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Section I

1. Explain the meaning of the following terms (any five) :—

(a) Trade	(f) Phone Banking
(b) Industry	(g) Insurance
(c) National Objectives	(h) Pass Book
(d) Central Bank	(i) Kirana Stores
(e) Time Deposit	(j) Wholesaling.

2. Answer any three of the following :—

- (a) Bring out the role and importance of Co-operative Banks.
  - (b) Distinguish between Business Objectives and Social Objectives.
  - (c) Explain the functions of Reserve Bank of India (RBI).
  - (d) What is a Debit Card ? Explain the merits and demerits of Debit Card.
  - (e) Write a note on :—
    - (i) Marine Insurance
    - (ii) Health Insurance.
  - (f) What is merchant wholesaling ? How relevant it is in todays Globalised M

3. Write short notes on any two :—

- (a) Economic activities of business. (c) Contract of Reinsurance
(b) Types of Lien (d) E-Banking.

Section E

4. Explain the meaning of the following terms (any five) :— 10

(a) Partnership	(f) Term loans
(b) Joint Stock Company	(g) Bonus Shares
(c) Prospectus	(h) Quorum
(d) Promoter	(i) Motion
(e) Director	(j) Issue of Shares.

5. Answer any three of the following :—

- (a) What is a Public Limited Company ? Which types of meetings the Shareholders and Directors of Public Limited Company can attend ?
  - (b) Bring out the importance of Articles of Association.
  - (c) Who is Professional Promoter ? Highlight the role played by him in a Company.
  - (d) How are Preference Shares different from Debentures ?
  - (e) Distinguish between owned Capital and debt Capital ?
  - (f) Explain the different types of Partnership.

6. Write short notes on any two :—

(a) Company Secretary	(c) Minutes of meeting
(b) Underwriting of shares	(d) Company Auditor

TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही पाच संज्ञा थोडक्यात स्पष्ट करा :-

(अ) व्यापार	(फ) दूरध्वनी बैंकिंग
(ब) उद्योग	(ग) विमा
(क) राष्ट्रीय उद्दिष्टे	(ह) पासबुक
(ळ) केंद्रीय बँक	(य) किराणा भांडार
(इ) मुदत ठेवी	(छ) घाऊक व्यापार.

१०

२. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

(अ) सहकारी बँकांची भूमिका व महत्व स्पष्ट लिहा.	
(ब) व्यावसायिक उद्दिष्टे व सामाजिक उद्दिष्टे द्यातील फरक लिहा.	
(क) रिझर्व बँक ऑफ इंडियाची कार्यप्रणाली नमूद करा.	
(ळ) डेबिट कार्ड ची व्याख्या लिहा ? डेबिट कार्डसाचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट लिहा.	
(इ) टिपा लिहा :	
(१) सागरी विमा	(२) आरोग्य विमा.
(फ) मर्चंट (merchant) घाऊक व्यापार म्हणजे काय ? मर्चंट (merchant) घाऊक व्यापार आजच्या जागतिकी बाजारात किती साजेशे आहे ?	

३०

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा :-

(अ) व्यवसायाचे आर्थिक उद्दिष्टे	(क) पुनर्विमा
(ब) लीनचे प्रकार	(ड) ह-बैंकिंग.

विभाग २

१०

४. खालीलपैकी कोणत्याही पाच संज्ञा थोडक्यात स्पष्ट करा :-

(अ) भागीदारी	(फ) मुदतीचे कर्ज
(ब) जॉईन्ट स्टॉक कंपनी	(ग) बोनस भाग
(क) माहिती पत्र	(ह) गणसंख्या
(ळ) प्रवर्तक	(य) प्रस्ताव
(इ) संचालक	(छ) भाग विभाग.

१०

५. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

(अ) पब्लिक लिमिटेड कंपनी म्हणजे काय ? कोणत्या प्रकारच्या सभामध्ये कंपनीचे भागीदार व संचालक उपस्थित राहू शकतात ?	
(ब) नियमावली पत्रकाचे महत्व लिहा.	
(क) व्यावसायिक प्रवर्तक कोण आहे ? व्यावसायिक प्रवर्तकांची कंपनीमधील भूमिका स्पष्ट लिहा.	
(ळ) अग्रहकाचा भाग, कर्जरोखापेक्षा कसा वेगळा आहे, ते स्पष्ट करा.	
(इ) मालकी भांडवल आणि कर्जस्लपी भांडवल ह्यांचे फरक लिहा.	
(फ) भागीदारीचे विविध प्रकार विषद करा.	

३०

६. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा :-

(अ) कंपनी सचिव	(क) सभेचे इतिवृत्त
(ब) भाग विमा	(ड) हिशेब-तपासणीस.

१०

Con. 62-15.

(REVISED COURSE)

NM-2266

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) From **Section I** attempt any **two** questions from Q. Nos. 1 to 4 and Q. No. 5 is **compulsory**.
- (2) From **Section II** attempt any **two** questions from Q. Nos. 6 to 9 and Q. No. 10 is **compulsory**.
- (3) **Figures to the right indicate full marks.**

Section I

1. Define Ethics. Distinguish between Descriptive Ethics and Normative Ethics. 16
2. Define ethical relativism. State the arguments in favour of ethical relativism. 16
3. Explain in detail Plato's four cardinal virtues. 16
4. Elaborate the notion of Nishkama Karma Yoga in Bhagvad Gita ethics. 16
5. Write short notes on any **two** of the following :- 18
  - (a) Kohlberg's theory of Moral Reasoning
  - (b) Concept of Rta and Rna
  - (c) Four Noble Truths in Buddhist ethics
  - (d) Aristotle's concept of good life.

Section II

6. What is ethical egoism ? Explain in detail Ayn Rand's views on ethical egoism. 16
7. Explain in detail Kant's Categorical Imperative. 16
8. Explain in detail Carol Gilligan's views on Ethics of Care. 16
9. State and examine the Reformatory theory of punishment. 16
10. Write short notes on any **two** of the following :- 18
  - (a) Thomas Hobbes Psychological Egoism
  - (b) J. S. Mill's Utilitarianism
  - (c) Sartre's Existential Ethics
  - (d) Business Ethics.

[TURN OVER]

Con. 62-NM-2266-15.

2

(मराठी रूपांतर)

(सुधारित अभ्यासक्रम)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००

सूचना : (१) विभाग १ मधील प्रश्न क्रमांक १ ते ४ मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्रमांक ५ सोडविणे अनिवार्य आहे.

- (२) विभाग २ मधील प्रश्न क्रमांक ६ ते ९ मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्रमांक १० सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (४) आवश्यक वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

विभाग १

१. नीतिशास्त्राची व्याख्या द्या. वर्णनात्मक नीतिशास्त्र आणि आदर्शी नीतिशास्त्र यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.	१६
२. नैतिक सापेक्षतावादाची व्याख्या द्या. नैतिक सापेक्षतावादाचे अनुकूल असणारे युक्तिवाद सांगा.	१६
३. एलेटोप्रणित मौलिक (प्रधान) सद्गुण सविस्तर स्पष्ट करा.	१६
४. भगवद् गीतेचा निष्काम कर्म सिद्धांत सुस्पष्ट करा.	१६
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर थोडक्यात टिपा लिहा :-	१८
(अ) कोहलबर्गप्रणीत नैतिक विचारप्रक्रियेची उपपत्ती	
(ब) ऋत आणि ऋण संकल्पना	
(क) बौद्ध नीतिशास्त्राची चार आर्य सत्य	
(ड) ऑरिस्टॉटलप्रणित शुभ जीवनाची संकल्पना.	

विभाग २

६. नीतिशास्त्रीय स्वहितवाद म्हणजे काय? नीतिशास्त्रीय स्वहितवादाविषयीचे आयन रँडचे विचार सविस्तर स्पष्ट करा.	१६
७. कांटचे निरूपाधिक आदेश सविस्तर स्पष्ट करा.	१६
८. कॅरोलगिलीगन प्रणित भावबंधाचे नीतिशास्त्र सविस्तर स्पष्ट करा.	१६
९. शिक्षेविषयीची सुधारणावादी उपपत्ती सांगून तिचे परीक्षण करा.	१६
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर थोडक्यात टिपा लिहा :-	१८
(अ) थॉमस हॉब्झ यांचा मानसशास्त्रीय स्वहितवाद	
(ब) जे. एस. मिळुचा उपयुक्ततावाद	
(क) सात्रचे अस्तित्ववादी नीतिशास्त्र	
(ड) व्यापाराचे (धंद्याचे) नीतिशास्त्र.	

Con. 49-15.

NM-2375

Rural Development
(Paper-I)

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) Attempt any **five** questions.
 (2) **All** questions carry **equal** marks.
 (3) Answers of the **two** sections should be written in the **same** answer-book.

Section I

1. Explain the concept of rural development and state the scope of rural development.
OR

Describe the objectives and importance of rural development.

2. What is mean by caste system ? Explain the various features of caste system.
OR

Define the concept of family and explain the various types and functions of family.

3. State the significance of agriculture in Indian Economy.
OR

Define the natural resources and state the various factors of natural resources.

Section II

4. Explain the various objectives and functions of revenue administration.
OR

Explain the historical background of Panchayat Raj and discuss the functions of Gram Panchayat.

5. Define the concept of social change and explain the various factors of social change.
OR

Discuss the impact of Liberalization, Privatization and Globalization on rural society.

6. What is rural infrastructure ? Explain the importance of it in rural development.
OR

Write explanatory notes on :-

- (a) Sources of Agricultural Finance
- (b) Educational problems in rural area.

Con. 49-NM-2375-15.

2

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 (२) सर्व प्रश्नांस समान गुण आहेत.
 (३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर-पत्रिकेत लिहा.

विभाग १

१. ग्रामीण विकासाची संकल्पना स्पष्ट करून ग्रामीण विकासाची व्याप्ती सांगा.

किंवा

ग्रामीण विकासाची उद्दिष्टे आणि महत्व विशद करा.

२. जाती व्यवस्था म्हणजे काय ? जाती व्यवस्थेची विविध वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

कुटुंबाची संकल्पना स्पष्ट करून कुटुंबाचे विविध प्रकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

३. भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीव्यवसायाचे महत्व सांगा.

किंवा

नैसर्गिक साधनसंपत्ती म्हणजे काय ते सांगून नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे विविध घटक सांगा.

विभाग २

४. महसूल प्रशासनाचे उद्देश आणि कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

पंचायत राज्याची ऐतिहासिक पाश्वभूमी विशद करा आणि ग्रामपंचायतीच्या कार्याची चर्चा करा.

५. सामाजिक परिवर्तनाची संकल्पना स्पष्ट करून सामाजिक परिवर्तनाचे विविध घटक विशद करा.

किंवा

उदारीकरण, खाजगीकरण आणि जागतिकीकरणाचा ग्रामीण समाजावर झालेल्या परिणामाची चर्चा करा.

६. ग्रामीण संरचना म्हणजे काय ? ग्रामीण विकासात त्याचे महत्व लिहा.

किंवा

स्पष्टीकरणात्मक टिपा लिहा :-

(अ) कृषी वित्तपुरवठ्याचे मार्ग

(ब) ग्रामीण भागातील शैक्षणिक समस्या.

(23)

*****

Con. 19-15.

(PAPER-I)

NM-2342

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

N.B. : (1) Attempt any **five** questions.

(2) All questions carries **20** marks and all sub-question carries **10** marks.

1. (a) What are the components of Education ? Explain the interdependence of components of education. 10
 (b) Explain the importance of curriculum. 10
2. (a) What is Education ? Explain its scope. 10
 (b) Explain the functions of the school. 10
3. (a) What is formal education ? Explain its functions. 10
 (b) Describe the educational uses of T.V. 10
4. (a) Explain the meaning and goals of the Sarvashiksha Abhiyan. 10
 (b) Discuss the concept and objectives of Navodaya Vidyalaya. 10
5. (a) Explain the role of NCTE in the field of Teacher education. 10
 (b) Explain the functions of U.G.C. 10
6. (a) Explain the relevance of Karve's philosophy in present context. 10
 (b) Explain J. Krishnamurti's views on education with reference to method of teaching. 10
7. (a) Discuss the meaning and features of non-formal education. 10
 (b) Explain the relation of education with various disciplines. 10
8. (a) Explain the role of education in economic development. 10
 (b) Discuss the role of education in political development. 10
9. (a) Explain the functions of UNESCO. 10
 (b) Discuss the contribution of B.R. Ambedkar in education. 10
10. Write short notes on any **two** of the following :- 20
  - (a) Nature of education
  - (b) Contribution of Pandita Ramabai for women education
  - (c) Function of SCERT
  - (d) Role of Peer group in education.

Con. 19-NM-2342-15.

2

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नास २० गुण आहेत व प्रत्येक उप-प्रश्नास १० गुण आहेत.

१. (अ) शिक्षणाचे घटक कोणते ते सांगून ते एकमेकांवर कशा प्रकारे आधारित आहेत स्पष्ट करा. १०
 (ब) अभ्यासक्रमाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
२. (अ) शिक्षण म्हणजे काय ? शिक्षणाची व्याप्ति स्पष्ट करा. १०
 (ब) शाळेची कार्ये स्पष्ट करा. १०
३. (अ) औपचारिक शिक्षण म्हणजे काय ? त्याचे कार्य स्पष्ट करा. १०
 (ब) शिक्षण क्षेत्रामधील 'दूरदर्शन'चे उपयोग लिहा. १०
४. (अ) सर्व शिक्षण अभियानाचा अर्थ आणि ध्येय स्पष्ट करा. १०
 (ब) नवोदय विद्यालयाची संकल्पना आणि उद्दिष्टांची चर्चा करा. १०
५. (अ) शिक्षक शिक्षणामध्ये एन.सी.टी.ई. ची भूमिका स्पष्ट करा. १०
 (ब) UGC (यू.जी.सी.)ची कार्ये स्पष्ट करा. १०
६. (अ) महर्षी कर्वे यांच्या शैक्षणिक तत्वज्ञान आजच्या परिस्थितीत कितपत सुसंगत आहे ते लिहा. १०
 (ब) अध्यापन पद्धतीनुसार जे. कृष्णमूर्ती यांचे शैक्षणिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा. १०
७. (अ) न-अनौपचारिक शिक्षणाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये विशद करा. १०
 (ब) शिक्षणाचे त्याच्या विविध ज्ञान शाखेशी संबंध स्पष्ट करा. १०
८. (अ) आर्थिक विकासामध्ये शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा. १०
 (ब) राष्ट्रीय विकासामध्ये शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा. १०
९. (अ) युनेस्कोची (UNESCO) कार्ये स्पष्ट करा. १०
 (ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शिक्षण क्षेत्रामधील योगदान स्पष्ट करा. १०
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा :- २०
 (अ) शिक्षणाचे स्वरूप
 (ब) ख्रियांच्या शिक्षणासाठी पंडिता रमाबाईचे योगदान
 (क) एस.सी.ई.आर.टी. ची कार्ये
 (ड) शिक्षणामध्ये समव्यवस्क गटाची भूमिका.

सूचना : (१) प्रश्नांसमोरील अंक गुण दर्शवितात.

(२) उत्तरात प्रश्न क्रमांक अचूक लिहावा.

१. 'अनवटवाटा' या काव्यसंग्रहाच्या आधारे ग्रामीण आणि शहरी जीवनाचा आविष्कार कवी कसे प्रगट करतात १६ ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

'समकालीन नव्या आशयविषयांना कवेत घेणारा काव्यसंग्रह म्हणून 'अनवटवाटा' या काव्यसंग्रहाचे परीक्षण करा.

२. 'कथाविविधा' मधील ग्रामीण जीवनाचा वेध घेणाऱ्या कथांचा सविस्तर परिचय करून द्या. १६

किंवा

'कथाविविधा' या कथासंग्रहातील नागरी व आदिवासी जाणिवा प्रगट करणाऱ्या कथांचा आशय तुमच्या शब्दांत लिहा.

३. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा :- १४

- (अ) 'आमचाही फोटो' या कवितेतील वास्तवता
- (ब) मर्हेंद्र भवरे यांच्या कवितेतील प्रतिकात्मकता
- (क) 'अलिकडे बायकांना काय झालयं' मधील स्त्री-विश्व
- (ड) 'पाढा' कवितेतील शेतकऱ्याचे दुःख.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा :- १४

- (अ) 'पाझर' कथेतून व्यक्त होणारी ग्रामीण एकता
- (ब) 'गुडदाणी' मधील अंधश्रद्धा
- (क) 'आधारवड' मधील लेखकाचे बालपण
- (ड) 'कणसं आणि कडबा' मधील संपतराव बावणे.

५. पुढीलपैकी कोणतेही तीन उपप्रश्न सोडवा :- २४

- (अ) 'प्रा. भालचंद्र नेमाडे यांना ज्ञानपीठ पुरस्कार जाहीर' या विषयावर वृत्तपत्रासाठी बातमी तयार करा.
- (ब) 'भिंवंडी हातमाग कामगार संघाने' हातमागावर विणलेले विविध प्रकारचे कापड विक्रीकेंद्र 'खादीग्राम उद्योग भवन' मुंबई क्र. १ येथे सुरु आहे. या विक्रीकेंद्राची जाहिरात तयार करा.
- (क) 'गोदावरी सहकारी बँक लि. नाशिक' या बँकेच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेचे इतिवृत्त तयार करा.
- (ड) कोल्हापूर जिल्हा परिषदेतील चतुर्थश्रेणी महिला व पुरुष कर्मचारी यांची माहिती दर्शविणारा तक्ता माहितीपर टिप्पणीच्या आधारे तयार करा.

Con. 34-NM-2233-15.

2

(इ) पुढील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा :—

Smt. Godavari Parulekar was born and educated at Poona, graduated in Economics and Law. Immediately afterwards she took to social work under the guidance of the late Shri. Devdhar and later joined the Servants of India Society. In 1940, she joined the Communist Party of India and went to work among the tribal people of Worli in 1945.

६. पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा :—

१६

- (अ) जागतिकीकरणात मराठी भाषेचे भवितव्य   (ब) वाचन संस्कृती आणि प्रसार माध्यमांचा प्रभाव
 (क) कलावंताचे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य   (ड) पर्यावरण आणि प्रदुषण.

(REVISED COURSE)

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

सूचना : (१) प्रश्नांसमोरील अंक गुण दर्शवितात.
 (२) अंतर्गत पर्याय लक्षात घ्या.

१. ‘कविता शतकाची’ या काव्यसंग्रहातील प्रबोधनवादी व मानवतावादी कविता कोणकोणत्या आहेत हे सांगून १६ त्यांचा आशय स्पष्ट करा.

किंवा

‘कविता शतकाची’ या काव्यसंग्रहातील राष्ट्रप्रेमाबरोबरच सामाजिक अभिसरण प्रगट करणाऱ्या कवितांचा आढावा घ्या.

२. ‘निवडक मराठी कथा’ या कथासंग्रहाच्या आधारे कथारचना प्रकारात झालेला बदल अभिव्यक्तीच्या पातळीवर १६ घडलेला आहे. या विधानातील सत्यासत्यता विशद करा.

किंवा

‘तलावातील चांदणे’ आणि ‘लम्ब संपल्यावर’ या कथांचा मानसशास्त्रीय संदर्भ स्पष्ट करा.

३. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा :—

१४

- (अ) ‘भूताचा जन्म’ कथेतील विनोद
 (ब) ‘मरीआईचा गाडा’ कथेतील उपहासात्मकता
 (क) बाबाचा संसार माझा कसा होणार ? नायिकेचा आत्मानुभव
 (ड) सर्विस मोठार मधील इजाप्पा कुंभार.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा :—

१४

- (अ) ‘करमत नाही’ कवितेतील आधुनिकता वाद   (ब) ‘मला नको आहे’ मधील खी जाणिवा
 (क) ज्ञानोबा कवितेचा आशय   (ड) “सत्य” कवितेतील औद्योगिकीकरणाचे परिणाम.

Con. 34-NM-2233-15.

3

५. पुढीलपैकी कोणतेही पाच उपग्रहन सोडवा. : -

४०

- (अ) तुम्हाला माहीत असलेल्या कोणत्याही चार विरामचिन्हांची माहिती द्या.
- (ब) तुम्ही राहत असलेल्या परिसरात तीव्र पाणी टंचाई जाणवत आहे. या विषयी बातमी तयार करा.
- (क) जिल्हा परिषद कोल्हापूर येथे कनिष्ठ लिपीक पदासाठी आयुक्त, जिल्हापरिषद, कसबा बाबडा कोल्हापूर यांचेकडे पाठविण्याचा अजाचा नमुना तयार करा.
- (ड) 'जय शिवाजी' या मंडळाच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेचे इतिवृत्त लिहा.
- (इ) 'गौरव' या लहान मुलांच्या कापड दुकानाची जाहिरात तयार करा.
- (फ) कार्यालयीन टिप्पणी म्हणजे काय ? ते सांगून टिप्पणीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (ग) पुढील उताऱ्याचे सुबोध मराठीत भाषांतर करा :-

Gandhiji said that the greatest lessons in life are learnt from children, not from learned men. A child will fearlessly try before giving up. As adults, fearing failure, We give up before we try. A child is inherently curious about the world, about relationship, about wantings to understand how things work.

- (ह) आपल्या राज्यात व्यपारी आणि औद्योगिक क्षेत्रात मराठी भाषेचा वापर मोठ्या प्रमाणात अद्याप का होऊ शकत नाही आणि तो वापर करावयाचा झाल्यास मराठी भाषा ही अर्थव्यवहारात आणि वाणिज्य क्षेत्रात कितपत सुलभतेने वापरता येईल ह्या प्रश्नांसंबंधी अजूनही विवेचन करण्याची वेळ आपल्यावर येते. जगात औद्योगिकदृष्ट्या जे समृद्ध आणि प्रगत झालेले देश आहेत त्या देशांमध्ये त्या त्या लोकांची मातृभाषा अभिमानाने आणि सुलभतेने औद्योगिक आणि व्यापारी क्षेत्रात वापरली जाते. आणि त्यामुळे साहजिकच विश्वविद्यालयीन क्षेत्रात वाणिज्य आणि औद्योगिक विद्याशाखांमधून त्या त्या देशातील मातृभाषेचा सुलभतेने आणि आर्वजून वापर केला जातो. पश्चिम जर्मनी आणि जापानमधील औद्योगिक व्यवहाराची पाहणी करण्याकरिता गेलेल्या एका संशोधकाला तेथील अधिकाऱ्यांशी आणि कामगारांशी इंग्रजीतून बोलणे अशक्य आहे, असे आढळून आले. कारण तेथील बहुतेकांना इंग्रजी फारसे येत नव्हते आणि त्यांचा सर्व व्यवहार जपानी भाषेतून होत होता. हा दाखला देण्याचे कारण इतकेच, की राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रात उद्योग आणि व्यापार वाढवावयाचा असल्यास इंग्रजी भाषेचा वापर अपरिहार्य आहे आणि याउलट मराठी भाषा ही एक अडचण होऊन बसेल अशी जी एक समजूत आहे ती चुकीची आहे.

उद्योग आणि वाणिज्य क्षेत्रात - म्हणजे प्रत्यक्ष व्यवहारात आणि त्यामुळे आपोआपच पर्यायाने विश्वविद्यालयीन वाणिज्य अध्यापनात - मराठी माध्यमाचा वापर करता येणे शक्य आहे का याचे उत्तर 'होय' असेच ठामपणे देता येण्यासारखे आहे. केवळ मराठी भाषेचा आपणास अभिमान आहे म्हणून 'होय' असे उत्तर आहे असे नव्हे. जिथे जिथे प्रयत्नपूर्वक आर्थिक व्यवहारात आणि विश्वविद्यालयीन वाणिज्य शाखेत मराठीचा आजपर्यंत ज्यांनी वापर केला, त्यांना आपली मराठी भाषा ही त्या दृष्टीने वापर आणि विकास करण्यास अतिशय समृद्ध आहे असे आढळून आले.

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

सूचना : (१) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(२) अंतर्गत पर्याय लक्षात घ्यावेत.

१. 'ती फुलराणी' नाटकातील मंजुळेच्या जीवनात घडणारी स्थित्यांते कशी झाली याचे वर्णन करा. २०

किंवा

'ती फुलराणी' या नाटकाच्या संरचनेचे विशेष उलगडून दाखवा.

२. नाट्यगत वास्तव हे समकालीन स्थितीगतीवर भाष्य करत असते, या विधानाची 'कोण म्हणतं टक्का दिला' २० या नाटकाच्या संदर्भात साधकबाधक चर्चा करा.

किंवा

'कोण म्हणतं टक्का दिला' या नाटकातील सामाजिक संघर्षाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

३. 'अनुभवविश्व' आणि 'प्रतिभासृष्टी' यातील प्रयोगशिलता रविंद्र पिंगे यांच्या 'शतपावली' लेखसंग्रहातून कशी २० साकारते ते साधार लिहा.

किंवा

रविंद्र पिंगे यांच्या लेखनात व्यक्तिचित्रणाची विविधता आहे, 'शतपावली' लेखसंग्रहाच्या आधारे सोदाहरण स्पष्ट करा.

४. 'स्मरणवेळा' या लेखसंग्रहातून रंजनांबरोबरच समाजप्रबोधनही होते. ह्या विधानाची चर्चा करा. २०

किंवा

'स्मरणवेळा' या लेखसंग्रहाच्या लेखनाचे स्वरूप विशेष स्पष्ट करा.

५. पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील एक टीप लिहा :- २०

अ गट

(१) 'ती फुलराणी' नाटकातील डॉ. विश्वनाथ जोशी.

किंवा

(२) 'ती फुलराणी' नाटकातील फुलराणी कविता (आशय)

ब गट

(१) 'कोण म्हणतं टक्का दिला' नाटकाची भाषाशैली.

किंवा

(२) सुदर्शन आराध्येची व्यक्तिरेखा.

क गट

(१) वि. स. खांडेकरांचे व्यक्तिचित्रण.

किंवा

(२) कुमार गंधर्व - संगीत निष्ठा.

ड गट

(१) व्हिन्सेंट व्हॅनगॉग'चे दैवी आयुष्य.

किंवा

(२) 'पधारो म्हारे देश' मधील राजस्थानी स्त्रीयांचे जीवनविश्व.

(REVISED COURSE)

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

सूचना : (१) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(२) अंतर्गत पर्याय लक्षात घ्या.

१. 'नटसप्त्राट' या नाटकातून शोकांतिक नाट्यानुभव कसा व्यक्त झाला आहे. ते विशद करा. २०

किंवा

नाटक म्हणजे काय ते सांगून 'नटसप्त्राट' नाटकाचा आशय तुमच्या शब्दांत लिहा.

२. 'प्रेमा तुझा रंग कसा' या नाटकातील प्रा. बळाळ गुप्ते यांच्या परिवारातील पात्र व्यक्तिरेखांचे चित्रण करा. २०

किंवा

'प्रेमा तुझा रंग कसा!' नाटक कोणत्या सामाजिक अनुभूतीची जाणिव करून देते ते सविस्तर लिहा.

३. श्रीनिवास कुलकर्णी यांचा 'डोह' हा ललितलेखसंग्रह निसर्ग, प्राणीसृष्टी आणि मानवी चित्रण याचा चैतन्यशिल २० आविष्कार आहे. साधार सांगा.

किंवा

'डोह' या ललितलेख संग्रहातील 'पाणी' आणि 'मनातल्या उन्हात' या लेखांचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.

४. इंदिरा संत यांच्या लेखनाची 'मृदगंध' मधून कोणकोणती लेखनवैशिष्ट्ये अभिव्यक्त होतात ते सोदाहरण लिहा. २०

किंवा

'मृदगंध' मधील 'घर कौलारु' आणि 'आनंद अमृताचा' या लेखातील आशय तुमच्या शब्दांत लिहा.

५. टिपा लिहा (प्रत्येक घटकातील एक टीप आवश्यक) :- २०

अ गट

- (१) कावेरी - एक व्यक्तिचित्र.
- (२) नटसप्त्राट मधील - कवितांचे स्थान.

ब गट

- (१) 'प्रेमा तुझा रंग कसा' नाटकाची भाषाशैली.
- (२) सुशीलेचे प्रेम.

क गट

- (१) 'मनातल्या उन्हात' मधील - कृष्णाबाई.
- (२) 'हा चौघडा झणाणे' लेखाचा मतितार्थ.

ड गट

- (१) 'ओवी मी गं गाते' - ओवी काव्य प्रकार.
- (२) 'मृदगंध' मधील इंदिरा संत यांच्या खी-विषयक जाणिवा.

1. निम्नलिखित अवतरणों की सन्दर्भसहित व्याख्या कीजिए :-

18

- (क) "स्वयं सुसज्जित करके क्षण में,
प्रियतम को प्राणों के पण में,
हर्षी भेज देती है रण में,
क्षात्र धर्म के नाते ।
सखी वे मुझसे कहकर जाते ।"

अथवा

"बाबूजी ! सच कहू तो मेरी निगाह में
न कोई छोटा है
न कोई बड़ा है
मेरे लिये हर एक आदमी एक जोड़ी जूता है
जो मेरे सामने
मरम्मत के लिये खड़ा है ।"

- (ख) 'संस्कृत का श्लोक है कि एक बार रेती राड़ कर तेल भी मिल जाए ; खरगोश के सींग उग आवें, परंतु मूर्ख का हृदय क्षणभर भी नहीं बदलता ।'

अथवा

"हम इक्कीसवीं सदी में जायेंगे तो भी क्रिकेट के साथ । बिना क्रिकेट के हम कहीं नहीं जायेंगे ।"

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए :-

28

- (ग) 'बीन भी हूँ मैं तुम्हारी रागिनी भी हूँ' इस गीत का भावार्थ अपने शब्दों में लिखिए ।

अथवा

'अपनी केवल धार' कविता का सारांश अपने शब्दों में लिखिए ।

- (घ) 'भोलाराम का जीव' निबंध का व्यंग समझाइए ।

अथवा

'मौत की राजनीति' निबंध की मूल संवेदना को विवेचित कीजिए ।

3. निम्नलिखित दीर्घोत्तरी प्रश्नों में से किसी एक का उत्तर लिखिए :-

10

'कवि कुछ ऐसी तान सुनाओ' में व्यक्त क्रांति दर्शन का विवेचन कीजिए ।

'अंगद का पांव' में लेखक ने मनुष्य की किस प्रवृत्ति पर व्यंग किया है ।

[TURN OVER

४. (अ) निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए :-

१०

- (क) 'झांसी की राणी' कविता का भाव सौंदर्य ।

अथवा

'रोटी' कविता की मूल संवेदना ।

- (ख) 'एक रेल सफर की बात' के किसनलाल ।

अथवा

'भगवान् बचाए मेहमान से' निबंध का व्यंग्य ।

(आ) निम्नलिखित प्रश्नों के एक-एक वाक्य में उत्तर लिखिए :-

११

- (१) गौतम बुध की पत्नी का नाम क्या है ?
- (२) फूल और कांटा किसके प्रतीक हैं ?
- (३) यह लघु समाधि किसकी है ?
- (४) कई दिनों तक किनकी हालत शिक्ष्यत रही ?
- (५) मोचीराम कविता के कवि का नाम क्या है ?
- (६) मनुष्य का अस्तित्व किस पर निर्भर है ?
- (७) नारद किसे खोजने के लिये पृथ्वी पर आते हैं ?
- (८) किसे लालकिले का विशेष महत्व नहीं है ?
- (९) किसका हँसना हमारा आंतरिक मामला है ?
- (१०) कौन आदमी में स्फूर्ती भर देती है ?
- (११) हमारा आधा जीवन राष्ट्र को और आधा किसे समर्पित है ?
- (१२) भैयाजी ने किसकी मौत को लेकर राजनीति की ?

५. (च) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर पत्र लेखन कीजिए :-

नालंदा विद्यालय में रिक्त गराठी अध्यापक हेतु आवेदन पत्र लिखिए ।

अथवा

आपके पित्र धर्मदीप ने बी.ई. की परीक्षा में सुवर्ण पदक प्राप्त किया है, उसे बधाई पत्र लिखिए ।

(छ) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर निबंध लिखिए :-

१२

- (१) एकता में हिंदी का महत्व ।
- (२) सब पढ़ें सब बढ़े ।
- (३) विश्व बंधुता ।
- (४) एक मजदूर की आत्मकथा ।

[TURN OVER

६. कोष्टक की सूचना के अनुसार निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए :-

(त) निम्नलिखित वाक्यों के काल परिवर्तन कीजिए (चार में से दो) :-

- (१) भीम को दया आ जाती है। (पूर्ण भूतकाल)
- (२) मैं घर जा रहा हूँ। (सामान्य भविष्यकाल)
- (३) राम उस श्याम के पास जायेंगे। (सामान्य भूतकाल)
- (४) मेरे पड़ोसी ने ठीक कहा है। (अपूर्ण वर्तमानकाल)

(थ) निम्नलिखित मुहावारों तथा कहावतों के अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए (चार में से दो) :-

- (१) पानी फेर देना।
- (२) टांग अङ्गाना।
- (३) अंधों में काना राजा।
- (४) दूध का दूध पानी का पानी।

(द) वर्तनी को शुद्ध कर लिखिए (चार में से दो) :-

- (१) मैत्रता
- (२) पतथर
- (३) सुसमा
- (४) सुर्य।

(ध) विशेषण शब्दों की रचना कीजिए (चार में से दो) :-

- (१) नीला
- (२) छोटा
- (३) वैसा
- (४) साला।

(न) विलोमार्थी शब्दों में परिवर्तन कीजिए (चार में से दो) :-

- (१) जिंदगी
- (२) सरल
- (३) सम
- (४) सही।

Con. 190-15.

(3 घंटे)

[कुल गुण : १००

१. निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए :-

२७

- (क) "क्या करूँ बहन, लोक-लाज का डर है, नहीं तो आराम से रहना किसे बुरा मालूम होता है।"
अथवा

"तो जब आप की हिन्दू जाति इतनी हृदय-शून्य है तो मैं उसकी मर्यादा पालने के लिए क्यों कष्ट भोगूँ क्यों जान दूँ।"

- (ख) "फिर भी उसे यह तसकीन तो थी ही कि अगर वह फटेहाल है तो कम से कम उसे किसानों की-सी जी-तोड़ मेहनत तो नहीं करनी पड़ती।"

अथवा

"सभी खर्च तो वाजिब-वाजिब है, किसका पेट काटूँ ? यही जोड़-गाँठ करते-करते बूढ़ी हो गई, न मन का पहना, न ओढ़ा।"

- (ग) "दुख और सुख तो मन के तिकल्प हैं। सुखी वह है जिसका मन वश में है।"

अथवा

सिध्द और साधक दोनों को यहाँ प्रेरणा समान रूप से मिलती है। सिधों को प्रेरणा मिलती है, नर-नारायण से, जो भारत वर्ष के अधिष्ठाता के रूप में बदरिकाश्रम में तप कर रहे हैं।"

२. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए :-

३०

- (च) 'सेवासदन' उपन्यास के उद्देश्य पर प्रकाश डालिए।

अथवा

'सेवासदन' उपन्यास के सदन सिंह का चरित्र-चित्रण कीजिए।

- (छ) 'गर्भियों के दिन' कहानी में बाजारवाद का चित्रण किस प्रकार हुआ है ? स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'उमस' कहानी में मध्यवर्गीय महिलाओं का चित्रण किस प्रकार किया गया है ? समझाइए।

- (ज) 'गौरा गाय' रेखाचित्र में मानवीय संवेदना का चित्रण किस प्रकार हुआ है ? सोदाहरण समझाइए।

अथवा

'शनि सबसे सुन्दर ग्रह' पाठ में विप्रित वैज्ञानिक दृष्टिकोण को किस प्रकार उजागर किया है ? स्पष्ट कीजिए।

३. निम्नलिखित में से किसी एक की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए :-

८

- (क) "सब कुशल ही है, भाग्य में जो कुछ लिखा है वही भोग रही हूँ।"

अथवा

"उन्हें लगा कि वह लावण्यमयी युवती जीवन की राह में कहीं खो गई और उसकी जगह आज जो स्त्री है, वह उनके मन और प्राणों के लिए नितांत अपरिचित है।"

अथवा

"उसके अधर वैसे ही लाल हैं, उसकी बाँहे देवदास सी लंबी हैं, उसकी छाती चट्टान-सी कड़ी है।"

[TURN OVER

Con. 190-NM-2349-15.

2

४. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए :-

१०

- (प) 'सेवासदन' उपन्यास के पद्मसिंह का चरित्र-चित्रण कीजिए।
- (फ) 'वापसी' कहानी का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
- (ब) 'धरती और धन' पाठ का भावार्थ अपने शब्दों में लिखिए।

५. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए :-

१०

- (अ) 'सेवासदन' उपन्यास के लेखक कौन है ?
- (ब) सुमन की माँ का नाम क्या था ?
- (क) 'सेवासदन' उपन्यास में दरोगा का क्या नाम है ?
- (ड) शांता किसकी बेटी है ?
- (इ) घीसू के बेटे का क्या नाम है ?
- (ई) अपराध कहानी के लेखक कौन है ?
- (च) सिद्धेश्वरी के पति का क्या नाम है ?
- (छ) 'डायरी' किसने लिखी है ?
- (ज) उग्रजी अपनी माँ को क्या पुकारते थे ?
- (झ) छबि और बबलू कौनसा खेल खेल रहे थे ?

६. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए :-

१५

- (य) 'सेवासदन' उपन्यास की भोली।

अथवा

'सेवासदन' उपन्यास के कृष्णकांत।

- (र) 'चीफ की दावत' कहानी के श्यामनाथ।

अथवा

अपना-अपना भाग्य कहानी का कथ्य।

- (ल) 'जहाँ आकाश दिखाई नहीं देता' में व्यक्ति विचार।

अथवा

'माँ भारती' निबंध में राजनीतिक व्यवस्था।

Con. 24-15.

English (Ancillary Lang.)

NM-2109

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

N.B. : (1) All questions are **compulsory**.(2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Write short notes on any **four** of the following: 20
- (a) Chorus
  - (b) Sonnet
  - (c) Ode
  - (d) Tragedy
  - (e) Bildungsroman
  - (f) Setting
  - (g) Stream of Consciousness
  - (h) Historical novel.
2. (a) Comment on human-dog relationship depicted in *The Call of the Wild*. 20
OR
(b) Discuss roles and characters of Natraj and Vasu in *The Man Eater of Malgudi*.
OR
(c) Write notes on any **two** of the following :
(i) Character sketch of Judge Miller
(ii) Element of irony in *The Man Eater of Malgudi*
(iii) Character of Buck
(iv) Justify the title of *The Man Eater of Malgudi*.
3. (a) Discuss *The Importance of Being Earnest* as a Comedy of Manners. 20
OR
(b) Write a critical note on plot construction of *Oedipus Rex*.
OR
(c) Write notes on any **two** of the following :
(i) Character of Jocasta
(ii) Character of Gwendolen
(iii) Tragic element in *Oedipus Rex*
(iv) Significance of the title, *The Importance of Being Earnest*.
4. (a) Write a note on any **one** of the following : 10
(i) Dorothy Parker's *A Telephone Call*
(ii) Oscar Wilde's *Happy Prince*
(iii) Washington Irving's *Rip Van Winkle*

[TURN OVER

Con. 24-NM-2109-15.

2

- (b) Write a note on any **one** of the following : 10
- (i) Somerset Maugham's *Luncheon*
  - (ii) O' Henry's *The Gift of the Magi*
  - (iii) Gabriel Garcia Marquez's *A Very Old Man with Enormous Wings: A Tale for Children*.
5. (a) Give critical appreciation of any **one** of the following poems : 10
- (i) Nissim Ezekiel's *Soap*
  - (ii) John Milton's *On His Blindness*
  - (iii) Robert Browning's *My Last Duchess*
- (b) Give critical appreciation of any **one** of the following poems : 10
- (i) William Blake's *Piping down the Valleys Wild*
  - (ii) Walter Scott's *Lochinvar*
  - (iii) John Keats' *Ode to the Nightingale*.

*****

Con. 38-15.

F.Y.B.A
Sanskrit (Compulsory)
L999
M9Y
2015
NM-2193

(3 Hours)

| Total Marks : 100

- N.B. : (1) Answers for both sections should be written in the same answer book.
(2) Figures to the right indicate full marks.

SECTION I

Selected passages from Ramayana and Mahabharata

Q. 1 Translate and annotate any one (out of two) from group A and group B (12)

खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एकाचे भाषांतर करा व आवश्यक तेथे स्पष्टीकरण करा.

Group A

१) अहमाकाशमासका उपर्युपरि सागरम् । प्रपत्येऽ हि ते पृष्ठाद् भूयो वेगेन गच्छतः॥

सायुथा बहवो व्योम्नि राक्षसास्त्वं निरायुधः । कथं शक्ष्यसि संयातुं मां चैव परिरक्षितुम् ॥

२) स सागरजलं भित्त्वा दभूवात्युच्छ्रितस्तदा । प्रीतौ हृष्टमना वाक्यमद्वीत् पर्वतः कपिम् ॥

दुष्करं कृतवान् कर्म त्वमिदं वानरेत्तम । निष्पत्य भम शंगेषु सुखं विश्रम्य गम्यताम् ॥

Group B

१) यस्मिन् यथा वर्तते यो मनुष्यः तस्मिन् तथा वर्तितव्यं स धर्मः ।

मायाचारो मायया वर्तितव्यः साध्वाचारः साधुना प्रत्युपेयः ॥

२) यदा सभायां राजानमनक्षज्ञं युधिष्ठिरम् । अजैषीच्छकुनिः ज्ञानात् क्व ते धर्मस्तदा गतः ॥

वनवासे व्यतीते च कर्ण वर्षे त्र्योदशे । न प्रयच्छसि यद् राज्यं क्व ते धर्मस्तदा गतः ॥

Q. 2 Explain with reference to context any one (out of two) from group A and group B (10)

Group A

१) मामितो गृह्ण गच्छेत् तत्स्य सदृशं भवेत् ।

२) प्रीतोस्मि कृतमातिथ्यं मन्युरेषोऽ पनीयताम् ॥

[TURN OVER

Group B

- १) फलात् रसं स लभते ।
- २) सभायां प्राहसः कर्ण क्व ते धर्मस्तदा गतः ।

Q. 3 Write paragraphs on any one (out of two) from group A and group B (16)
खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एकावर परिच्छेद लिहा.

Group A

- १) सीतायाः उत्तरम् ।
- २) अब्रवीत् पर्वतः कपिम् ।

Group B

- १) विदुरोपदेशः ।
- २) अथ अब्रवीत् वासुदेवः ।

Q. 4 Objective questions to be answered in Sanskrit any three from Group A & B (12)

A] १) सागरे पतिता अहं केषाम् अन्नं भवेयुः इति सीता वदति?

- २) के आर्षमहाकाये ?
- ३) सागरः केन निर्मितः?
- ४) सागरजलं भित्त्वा कः उच्छ्रितः बभूव?
- ५) कस्य तनया इति विशेषणं सीतायाः कृते उपयुक्तम्?

B] १) के षड् दोषाः पुरुषेण हातव्याः?

- २) मृत्युः कि हरति ?
- ३) सूप्ताः पार्थाः जतुगृहे कस्मिन् स्थाने आदीप्ताः ?
- ४) अभिवादनशीलस्य कि प्रवर्धन्ते?
- ५) आख्यायिका तथा कथा एतयोः कः भेदः?

SECTION II
Selected passages from Panchatantra

Q. 1 Translate any two of the following. (12)

खालीलपैकी कोणत्याही दोन परिच्छेदांचे भाषांतर करा.

- 1) व्यन्तर आहे भो स्तुष्टस्तवाहम् । तत् प्रार्थताम भीषं किञ्चित् । रक्ष एनं पादपमिति । कौलिक आहे यद्येवं तदहं स्वगृहं गत्वा स्वभार्या च पृष्ठवागमिष्यामि । ततस्त्वया देयम् । अथ तथेति प्रतिज्ञाते व्यन्तरेण स कौलिकः प्रहृष्टः स्वगृहं प्रति निवृत्तः । यावदग्रे गच्छति तावद् ग्रामप्रदेशे निजसुहृदं नापितमपश्यत् । ततस्तस्य व्यन्तरवाक्यं निवेदयामास । यदहो मित्र मम कश्चित् व्यन्तरः सिद्धः । तत्कथय किं प्रार्थये, अहं त्वां प्रष्टुमागतः । नापित आहे भद्र यद्येवं तदाज्यं प्रार्थयस्व येन त्वं राजा भवस्यहं त्वन्मन्त्री ।
- 2) अथ कदाचित् पापबुद्धिना चिन्तितम्— अहं तावन्मूर्खो दारिद्र्योपेतश्च । तदेन धर्मबुद्धिमादाय देशान्तरं गत्वा—स्याश्रयेणार्थोपाजनं कृत्वैनमपि वज्चयित्वा सुखी भवामि । अथान्यस्मिन्नहनि पापबुद्धिधमबुद्धिं प्राह— भो मित्र वार्धकभावे किमात्मानश्चेष्टिं स्मरिष्यसि? देशान्तरमदृष्ट्वा कां शिष्टजनवार्ता कथयिष्यसि? उक्तं च— देशान्तरेषु बहुविधभाषावेशादि येन न ज्ञातम् । भ्रमता धरणीपीठे तस्य फलं जन्मनो व्यर्थम् ॥
- 3) सोऽब्रवीत्— भगवति एवं करिष्यामि । यावत्त्वं नास्वादयसि प्रथमं नृपरकं तावन्मदेवगुरुकृतः शपथः स्यात् यदि तदास्वादयामि । एवं तयोः परस्परं वदतोः स राजा तत्त्यनमासाद्य प्रसुप्तः । अथासौ मत्कूणो जिह्वालौल्यप्रकृष्टैत्सुक्यात् जाग्रतमपि तं महीपतिमदशत् । अथवा साध्यिदमुच्यते— स्वभावो नोपेदेशेन शक्यते कर्तुमन्यथा । सुतप्तमपि धानीयं पुनरागच्छति शीतताम् ॥

Q. 2 Write notes on any three of the following. (12)

- i. अनुभव साम्प्रतं पुत्रमृत्युदुःखवृक्षफलम् ।
- ii. बुद्ध्या यतो हता नन्दा: चाणक्येन असिपाणयः ।
- iii. भूतार्था तस्य नश्यन्ति हंसा पद्मवने यथा ।
- iv. अपूर्वः अर्दं मणि बद्धः संप्राप्तं गीतलक्षणम् ।

[TURN OVER

Q. 3 Summarize the contents of any one of the following. (14)

खालीलपैकी कोणत्याही एका कथेचा सारांश लिहा.

१) मस्यमण्डुककथा ।

२) ब्राह्मण सर्प कथा ।

Q.4- Write a detailed note on form and content of पञ्चतन्त्र. (12)

पञ्चतन्त्राचे स्वरूप आणि आशय यावर सविस्तर टीप लिहा

OR

Define the term पञ्चतन्त्र and write a note on its period & versions

पञ्चतन्त्र या संज्ञेची व्याख्या सांगून त्याचा निर्मितिकाळ व आवृत्त्या यावर टीप लिहा

N.B. : (1) Figures to the right indicate full marks.

(2) Answers to the two sections should be written in the same answer book.

Classical Sanskrit Literature : Drama and Poetry.

Section I / विभाग १

Drama-दृतवाक्यम्, कर्णभारम् : (50 Marks)

1. Translate and Annotate any one from Group A and any one from Group B. 12

अ विभागातून कोणत्याही एकाचे आणि ब विभागातून कोणत्याही एकाचे सटीप भाषान्तर करा.

A/अ

- (a) कृत्वा पुत्रवियोगार्ता बहुशो जननीं मम ।
वृद्धं स्वपितरं बद्ध्वा हतोऽयं मृत्युना स्वयम् ॥
- (b) यदि लवणजलं वा कन्दरं वा गिरीणां
ग्रहणचरितं वा वायुमार्गं प्रयासि ।
मम भुजबलयोगप्राप्तसंजातवेगं
भवतु चपलं । चक्रं कालचक्रं तवाद्य ॥

B/ब

- (a) अत्युग्रदीप्तिविशदः समरेऽग्रगण्यः
शौर्यं च संप्रति सशोकमुपैति धीमान् ।
प्राप्ते निदाघसमये घनराशिरुद्धः
सूर्यः स्वभावरुचिमानिव भाति कणः ॥
- (b) यातः कृतार्थगणनामहमद्य लोके
राजेन्द्रमौलिमणिरञ्जितपादपद्मः ।
विप्रेन्द्रपादरजसा तु पवित्रमौलिः
कर्णो भवन्तमहमेष नमस्करोमि ॥

2. Explain with reference to the Context any one from Group A and any one from Group B. 10

अ विभागातून कोणत्याही एकाचे आणि ब विभागातून कोणत्याही एकाचे संसदर्भ स्पष्टीकरण करा.

A/अ

- (a) आः मनुष्याणामस्त्येव संभ्रमः ।
(b) सम्बन्धो बन्धुभिः श्रेयाँद्वौकपोरुभयोरपि ।

B/ब

- (a) समरमधिगतार्थः प्रस्थितो नागकेतुः ।
(b) वनमिव हतसिंहं सुप्रवेशं करोमि ।

3. Write paragraphs on any one from Group A and any one from Group B.
 अ विभागातून कोणत्याही एकावर आणि ब विभागातून कोणत्याही एकावर परिच्छेद लिहा.

16

A/अ

- (a) Background of 'दूतवाक्यम्'.
 'दूतवाक्यम्' नाटकाची पाश्वभूमी।
- (b) नान्दी of 'दूतवाक्यम्'
 दूतवाक्यम् नाटकाची नान्दी.

B/ब

- (a) Date and works of भास.
 भासाचा काळ आणि कर्तृत्व.
- (b) Character sketch of शक्र.
 शक्राचे व्यक्तिचित्र.

4. Explain the character of दुर्योधन.
 दुर्योधनाचे व्यक्तिचित्र स्पष्ट करा.

12

OR / अथवा

Explain the Generosity of कर्ण.
 कर्णचे औदार्य स्पष्ट करा.

Section II / विभाग २**Poetry नीतिशतकम्, रघुवंशम् (Selected Position) (50 Marks)**

5. Translate and Annotate any one from Group A and any one from Group B.
 अ विभागातून कोणत्याही एकाचे आणि ब विभागातून कोणत्याही एकाचे टिपांसहित भाषांतर करा.

12

A/अ

- (अ) हर्तुर्याति न गोचरं किमपि शं पुण्णाति यत्सर्वदा ।
 हर्थिभ्यः प्रतिपाद्यमानमनिशं प्राज्ञोति वृद्धिं पराम् ॥
 कल्पान्तेष्वपि न प्रयाति निधनं विद्याख्यमन्तर्धनं ।
 येषां तान्प्रति मानमुज्ज्ञत नृपाः कस्तैः सह स्पर्धते ॥
- (ब) अधिगतपरमार्थान्पिण्डितान् माऽवमंस्था- ।
 स्तृणमिव लघुलक्ष्मीर्नेव तान्संरुणाधि ॥
 अभिनवमदलेखाश्यामगंडस्थलानां ।
 भवति न बिसंतंतुवर्णं वारणानाम् ॥

B/ब

- (अ) न किलानुययुस्तस्य राजानो रक्षितुर्यशः ।
 व्यावृत्ता यत्परस्वेभ्यः श्रुतौ तस्करता स्थिता ॥
 द्वेष्योऽपि संमतः शिष्टस्तस्यार्तस्य यथौषधम् ।
 त्याज्यो दुष्टः प्रियोऽप्यासीदद्वगुलीवोरगक्षता ।
- (ब) तं वेधा विदधे नूनं महाभूतसमाधिना ।
 तथाहि सर्वे तस्यासन्परार्थेकफला गुणाः ॥
 स वेलावप्रवलयां परिखीकृतसागराम् ।
 अनन्यशासनामुर्वीं शाशसैकपुरीमिव ॥

6. Explain with reference to the context any one from Group A and any one from Group B. 10
 अ विभागातून कोणत्याही एकाचे आणि ब विभागातून कोणत्याही एकाचे संसंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

A/अ

- (अ) वारांगनेव नृपनीतिरनेकरूपा ।
 (ब) कूपे पश्य पयोनिधावपि घटो गृह्णाति तुल्यं जलम् ।

B/ब

- (अ) आगमैः सदृशारम्भ आरम्भसदृशोदयः ।
 (ब) न व्यतीयुः प्रजास्तस्य नियन्तुर्नेमिवृत्यः ।

7. Write critical paragraph on any one from Group A and any one from Group B. 16
 अ विभागातून कोणत्याही एकावर आणि ब विभागातून कोणत्याही एकावर चिकित्सक परिच्छेद लिहा.

A/अ

- (अ) अशपद्धति
 (ब) विद्वत्पद्धति

B/ब

- (अ) Physique of king 'दिलीप'
 दिलीपाची शरीरयष्टी.
 (ब) Kings of रघु dynasty.
 रघुवंशीय राजे.

8. Explain the importance of नीतिशतक as a didactic Poetry. 12
 उपदेशात्मक काव्य म्हणून 'नीतीशतकाचे' महत्त्व स्पष्ट करा.

OR / अथवा

- Write a detailed note on life and works of 'कालिदास'.
 कालिदासाचे व्यक्तित्व व कर्तृत्व ह्यावर सविस्तर टीप लिहा.

20

ہدایات: ۱۔ ہر جواب سے پہلے متعلقہ سوال ضرور نقل کریں۔

۱: کسی ایک عنوان پر مضمون لکھیے۔

۱۔ میرا پسندیدہ شاعر

۲۔ Whats App کی بڑھتی ہوئی مقبولیت

۳۔ سماج کے ارتقائیں عورت کا کردار

۴۔ نئی تعلیمی پالیسی اور طلباء

۵۔ ع بازار سے گذرا ہوں خریدار نہیں ہوں (مزاجیہ)

20

۱: مندرجہ ذیل سے کوئی پانچ محاوروں کے معنی لکھیے اور جملوں میں استعمال کیجیے۔

۱۔ رنگ فن ہونا

۲۔ راہ دکھانا

۳۔ خاک چھاننا

۴۔ غین ہونا

۵۔ سرمادنا

۶۔ دلن کاشنا

۷۔ تین تیرہ ہونا

۸۔ پانی پانی ہونا

۹۔ زبان اڑانا

۱۰۔ پھولے نہ سانا

15

۱: کسی ایک مضمون پر سیر حاصل تبصرہ کیجیے۔

۱۔ سیر پہلے درویش کی

۲۔ میرنا صرعی

۳۔ پڑیے گریمار

Turn Over

15

: ۲ کسی ایک نظم کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

- ۱۔ دعائے خیر
- ۲۔ تاج محل
- ۳۔ ابن مريم

15

: ۵ سیاق و سبق کے حوالے سے صرف دو کی وضاحت کیجئے۔

۱۔ اسلام نے آنکر مذہب و معاشرت کے ساتھ ان کی علمی زندگی بھی بالکل بدلتے۔ قرآن مجید کی پر تاثیر آیتوں نے شعر اور خطیبوں کی زبانیں بند کر دیں۔ اور چونکہ دوستانہ یا مخالفانہ سرگرمی نے تمام عرب کی دماغی قوتوں کا رخ اسلام کی طرف پھیردیا۔

۲۔ ان کے نزدیک عورت کا یہ مشرقی تجھیل عورت کے لیے باعث تو ہیں ہے۔ موجب تحقیر ہے۔ ان کے فرہنگ میں ادب و تعلیم اطاعت و خدمت و گذاری مرادف ہیں جگہی کے غلامی کے۔ ان کا قول کہ عورت اپنے کو چھپانے کے لیے نہیں۔ دکھانے کے لیے آتی ہے۔

۳۔ آج دنیا کے مسائل ہی اس طرح الجھے ہوئے ہیں کہ ہمیں فی الحال کوئی روشن حل قریب نہیں دکھائی دیتا اور ہم بھی اسی دنیا کا ایک حصہ ہیں۔ ہمیں بھی غیر مطمئن اور نا آسودہ رہنا ہے۔ اور اسی طرح پوری بہادری سے جینا ہے۔ اس لیے کہ ہمارا یقین ہے اور ہمارا ایمان کہ اگر ہم نے یہ Fight برقرار رکھی تو جیت ہماری ہوگی۔

Turn Over

۲۔ بیماری کے فضائل ایسے دل نشین پیرائے میں بیان کرتے ہیں کہ صحت یا بہونے کو دل نہیں چاہتا۔
تند رستی و بال معلوم ہوتی ہے اور عسل صحت میں وہ تمام قباحتیں نظر آتی ہیں جن سے غالب کو فکر وصال
میں دوچار ہونا پڑا۔

15

۶: الف: مندرجہ ذیل سے صرف تین اشعار کی تشریع کیجیے۔

۱۔ برد کے ہاتھوں گرداب غم میں جا پڑا ہے دل
کہو میری حقیقت چرخ پے بنیاد سوں جا کر

۲۔ پیامبر نہ میر ہوا تو خوب ہوا!
زبان غیر سے کیا شرح آرزو کرتے

۳۔ عشق سے طبیعت نے زیست کا مزا پایا
درد کی دوا پائی درد بے دوا پایا

۴۔ ہم غرض مند کہاں مرتبہ عشق کہاں
ہم کو سمجھیں وہ ہوس کار تو بے جا کیا ہے

۵۔ لٹ گیا قافلہ اہل جنوں شاید
لوگ ہاتھوں میں لیے تار رن جاتے ہیں

Turn Over

10

ب: کسی ایک بند کی تشریع کیجیے۔

ا۔ غیر کو ست اساس کر دیتا ہے
احسان بھی بدحواس کر دیتا ہے۔

انسان کا جذبہ تکر ہدم
اکثر مجھ کو اداں کر دیتا ہے

۲۔ کھڑا ڈنر ہے غریب الدیار کھاتے ہیں
بنے ہوئے شتر بے مہار کھاتے ہیں
اور اپنی میز پر ہو کر سوار کھاتے ہیں
کچھ ایسی شان ہے جیسے ادھار کھاتے ہیں

۳۔ ان کا دم ساز اپنے سوا کون ہے
شہر جاناں میں اب با صفا کون ہے
دست قاتل کے شایاں رہا کون ہے

رخت دل باندھ لو دل نگار چلو
پھر ہمیں قتل ہو آئیں یارو چلو

☆☆☆

Con. 54-15.

F.Y.B.A
Urdu

(Ancillary Lang.)

(3 Hours)

May
2015

NM-2332

[Total Marks : 100]

20

ہدایات: ۱۔ ہر جواب سے پہلے متعلقہ سوال ضرور قل کریں۔

۲: اردو نظم کے ارتقا کا جائزہ لیجیے۔

یا

اردو نظم کی مختلف ہیئتوں کی وضاحت کیجیے۔

20

۳: افسانے کے عناصر تکمیل بیان کیجیے۔

یا

افسانے کی ابتداء اور نشوونما پر اظہار خیال کیجیے۔

10

۴: الف: خواجہ الطاف حسین حائل کی نظم نگاری کا مختصر انتہیہ کیجیے۔

یا

اکبرالہ آبادی کی شاعرانہ خوبیوں کو واضح کیجیے۔

10

ب: علی عباس حسینی کی افسانہ نگاری کا محاکمه کیجیے۔

یا

راجندر سنگھ بیدی کی افسانہ نگاری کی خصوصیات قلم بند کیجیے۔

Turn Over

10

۲: الف: دمندرجہ ذیل سے کسی ایک نظم کا تجزیہ کیجیے۔

- ۱۔ بیٹیوں کی نسبت
- ۲۔ علم کی اہمیت
- ۳۔ نصیحتِ اخلاق

10

ب: درج ذیل سے کسی ایک افسانے کا تقدیری جائزہ لیجئے۔

- ۱۔ بیوی
- ۲۔ نئی ہمسای
- ۳۔ لا جوئی

10

۵: الف: درج ذیل سے کسی ایک بند کی تشریع کیجیے۔

- ۱۔ جو کہ رہتے ہیں تھے سے دور سدا
ان کو کیا ہوگا زندگی کا مزا
ہو گیا یاں تو دوہی دن میں یہ حال
تھے بن ایک ایک پل ہے ایک سال
تیری اک مشت خاک کے بدے
لوں نہ ہرگز اگر بہشت ملے

Turn Over

۲۔ مجھ پر کچھ وجہ عتاب آپ کو اے جان نہیں
نام ہی نام ہے درنہ میں مسلمان نہیں
جب کہا صاف یہ میں نے کہ جو ہو صاحب فہم
تو نکالو دل نازک سے یہ شبہ یہ وہم
میرے اسلام کو ایک قصہ ماضی سمجھو
ہس کے بولی کہ تو پھر مجھ کو بھی راضی سمجھو

۳۔ مشرق کی چال ڈھال کا معمول اور ہے
مغرب کے ناز و رقص کا اسکول اور ہے
دنیا میں لذتیں ہیں نمائش ہے شان ہے
ان کی طلب میں حرص میں سارا جہاں ہے
اگبر سے یہ سنو کہ جو اس کا بیان ہے
دنیا کی زندگی فقط امتحان ہے

10

ب: درج ذیل اقتباس سے کسی دو کی تشریط کیجیے۔

۱۔ ”دوسرے دن مولوی صاحب بلائے گئے۔ مٹو کونٹی دھوتی نیا کرتا پر صاحب نے پہنوایا۔ دہن کو
شاہانہ جوڑا اور چند چاندی کے زیورات ان کی بیوی نے پہنانے اور عقد ہو گیا۔ پھر پر صاحب اور
ان کی بیوی نے رونمائی کے نام سے دس روپے منوکی ماں کو دیے اور دہن کو اس کے یاں رخت کر
دیا۔“

Turn Over

۲۔ ”موںی بابو نے نہ شادی کی تھی نہ ان کے کوئی اولاد تھی، انہوں نے ہری کوڑ کے کی طرح رکھا۔

انگریزی معلوموں سے بہترین تعلیم دلوائی، بڑے بڑے ڈاکٹروں کو گونگے پن کے علاج کی طرف متوجہ کیا، بالآخر اسے اپنے ساتھ امریکہ لے گئے۔ وہاں کے مشہور ترین سرجن نے گونگے کو زبان بخش دی، ہری ایک ہلکی ہکلاہٹ کے ساتھ بولنے لگا، موںی بابو کو دونوں جہان کی نعمتیں مل گئیں۔“

۳۔ ”اس وقت سکھ نندن میل رہا تھا۔ خوب صورت ترازو کے ایک پلٹے میں بیٹھا چاروں طرف دیکھ کر

مسکراتا جا رہا تھا۔ دوسری طرف گندم کا ابزار لگا تھا۔ گندم کے علاوہ یا سکتی چاول، پختے، اڑو، موئے ماش اور دوسری اس قسم کی اجناس بھی موجود تھیں۔ سکھ نندن کو قتل کر لوگوں میں اجناس بانٹی جا رہی تھی۔ بابو کی ماں نے بھی پلٹو بچایا۔ اسے گندم کی دھڑی میل گئی۔ وہ سکھ نندن کی درازی عمر کی دعا میں مانگتی ہوئی اٹھ بیٹھی۔“

3 Hours

Total Marks 100

- N.B.**
1. Use of dictionary is not allowed.
  2. All questions except Question No. 1 is to be answerd in French.
  3. All questions are compulsory.

Texts : Syllabus : 'Un Noël de Maigret' - Georges Simenon

1. Traduisez en anglais (20)

Un très gros monsieur qui ne va pas bien du tout va chez le médecin. « Mon cher ami, dit le médecin, vous irez bientôt mieux, mais il ne faut pas boire d'alcool, ni de vin seulement du lait. » Le gros monsieur fait ce que le médecin lui a dit et il revient le revoir quelque temps après. « Alors, demande le médecin, comment allez-vous maintenant ? » « Mieux, merci monsieur le docteur. Mais je commence à comprendre pourquoi les bébés pleurent tout le temps. »

2. A. Récrivez les phrases suivantes selon les indications entre les parenthèses (10)

- i. Il va ----- Canada (Remplissez avec une préposition convenable)
- ii. Elle ne se lève jamais avant six heures (Mettez à l'affirmatif)
- iii. Va à la gare ! (Remplacez le nom par un pronom convenable)
- iv. Sunil a bu du vin. (Mettez au négatif)
- v. Je vais bien, merci (Posez une question pour cette réponse)
- vi. Le film ---- vous allez voir est bon (Remplissez le tiret avec un pronom relatif)
- vii. 19h55 (Ecrivez en toutes lettres)
- viii. Ce travail sera fait en deux heures (Mettez à l'actif)
- ix. Je le vois souvent. (Donnez le contraire du mot souligné)
- x. Voici mon chandail bleu. (Mettez au pluriel)

B. Mettez les verbes entre les parenthèses au temps convenable (10)

- i. (Etre) sages !
- ii. Elle n'est pas (sortir).
- iii. Il veut (écrire) une lettre.
- iv. J'ai (voir) mon voisin.
- v. En (acheter) la robe elle semblait contente.

3. A. Syllabus: 'Un Noël de Maigret' - Georges Simenon

Répondez aux questions suivantes (3 de votre choix)

(30)

- (i) Qui est Julien Boissy ? Que lui était-il arrivé ?

(TURN OVER)

- (ii) Qui est Colette ? Pourquoi habite-t-elle chez son oncle ?
- (iii) Faites un portrait de Mme. Martin et Mlle. Doncoeur.
- (iv) Où travaillait Mme. Martin avant son mariage ?
- (v) Qu'est-ce qui s'est passé la veille de Noël chez les Martin ?

4. Lisez le texte suivant et répondez aux questions qui suivent.

C'est le soir. Les étoiles brillent dans le ciel. La lune ronde éclaire la campagne. Oh ! que la nuit est belle ! Les arbres sont immobiles. Simone écoute la musique. En ville les magasins sont fermés. Tout le monde s'endort. Pierre, lui, n'a pas de temps d'écouter la musique, car les grands examens approchent. On lui a promis une bicyclette neuve pour les vacances si ses notes sont bonnes. Maintenant Simone est fatiguée. « J'ai envie de dormir » dit-elle. « Bonsoir Papa ! Bonsoir Maman ! Bonsoir Pierre ! » Elle embrasse ses parents et son frère et elle monte à la chambre à coucher. Elle se déshabille, elle fait sa toilette et ensuite elle se couche.

A. Répondez aux questions suivantes	(10)
i. Est-ce que la nuit est obscure ? Comment le savez-vous ?	
ii. Ya-t-il du vent ?	
iii. Dites pourquoi Simone a envie de dormir ?	
iv. Qu'est-ce qu'on a promis à Pierre pour les vacances ?	
v. Donnez un titre convenable à ce texte.	
B. Dites Vrai ou Faux	(03)
i. Le soleil brille.	
ii. Les magasins sont ouverts	
iii. Simone lit un livre.	
C. Donnez le contraire de : monter, bon	(01)
D. Donnez l'infinitif de : promis, s'endort	(01)

5. Ecrivez une composition sur UN des sujets suivants (150 mots) **(15)**

- i. Les sports que j'aime
- ii. Mon voisin
- iii. La ville de Mumbai

-----XXX-----

53

Con. 195-15.

F.Y.B.A

French

(PAPER - I)

May
2015

NM-2490

(3 HOURS)

Total marks: 100 (Written : 95 +Orals : 05)

- N.B. 1. Use of dictionary is not allowed
2. Answer all questions in French except Qs. No. 5.
3. All questions are compulsory.

Texts : 1. On ne badine pas avec l'amour — Alfred de Musset
2. La Poésie Symboliste

1. Appréciez UN des poèmes suivants (15)
  - a. Les Correspondances - Verlaine
  - b. Les Effarés - Rimbaud
  - c. Brise Marine - Mallarmé
2. Répondez aux questions suivantes (2 de votre choix) (20)
  - i. Comment les étapes variées de la vie de Verlaine se reflètent dans la poésie de Verlaine ?
  - ii. Analysez le terme 'le dérèglement des sens' d'après la poésie de Rimbaud.
  - iii. Elaborez l'esthétique baudelairienne.
  - iv. Quels sont les traits caractéristiques de la Poésie Symboliste.
3. Répondez à UNE des questions suivantes (15)
  - i. Quels sont les traits caractéristiques du Romantisme et du théâtre romantique ?
  - ii. Justifiez le titre de la pièce 'On ne badine pas avec l'amour'.
4. Répondez aux questions suivantes (2 de votre choix) (20)
  - i. Faites un portrait de Camille.
  - ii. Quel est le rôle des personnages secondaires dans la pièce 'On ne badine pas avec l'amour'?
  - iii. Analysez le thème principal de l'amour dans la pièce 'On ne badine pas avec l'amour'.
  - iv. Perdican représente l'orgueil masculin. Expliquez.
5. Traduisez en anglais. (10)

Pendant la guerre entre les Français et les Allemands un célèbre général français est gravement blessé à la jambe. Les chirurgiens après s'être consultés décident que la jambe doit être amputée. Le brave général reçoit cette nouvelle avec calme, mais les soldats qui étaient là montrent beaucoup de chagrin, surtout un vieux domestique du général qui verse beaucoup de larmes. Mais son maître lui dit en souriant : « Pourquoi pleurez-vous ? Votre service sera plus facile maintenant, car vous n'aurez qu'une botte à cirer au lieu de deux. »
6. Ecrivez une composition sur UN des sujet suivants (200 mots) (15)
  - i. Une visite au zoo
  - ii. La vie des jeunes en Inde
  - iii. Mon enfance

Ancient Indian culture

Con. 198-15.

NM-2530

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :(1) Answer any **two** questions from **Section I**.
 (2) Answer any **two** questions from **Section II**.
 (3) Questions **5** and **10** are **compulsory**.
 (4) Questions **5** and **10** carry **10 marks each**.

Section I

1. Define Archaeology and Write a note on Traditional Archaeology.
2. Discuss the contribution of H D Sankalia to Indian Archaeology.
3. Write in detail about Absolute Dating methods.
4. Write in detail about Archaeological Excavation Techniques.
5. Write short notes on (any **one**) :—
  - (a) Archaeology and Palaeobotany
  - (b) Archaeology and Anthropology
  - (c) Mahurjhari
  - (d) Sopara.

Section II

6. Discuss various types of museums.
7. Write a note on the preservation of Museum Objects.
8. Write a note on Museum Education.
9. Discuss the types of exhibitions.
10. Write short notes on (any **one**) :—
  - (a) Museum Security
  - (b) Museum Signage
  - (c) Museums and Gazetteers
  - (d) Museums and Libraries.

[TURN OVER

Con. 198-NM-2530-15.

2

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) पहिल्या विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 (२) दुसऱ्या विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 (३) या व्यतिरिक्त प्रश्न क्रमांक ५ आणि १० सोडविणे अनिवार्य आहे.
 (४) प्रश्न क्र. ५ आणि प्रश्न क्र. १० यांना प्रत्येकी १० गुण आहेत.

विभाग १

१. पुरातत्त्वशास्त्राच्या व्याख्या देऊन पारंपरिक पुरातत्त्वशास्त्रावर नोंद लिहा.
२. भारतीय पुरातत्त्वशास्त्रात एच. डी. सांकालीया यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
३. खात्रीशीर कालनिश्चिती पद्धतींवर विस्तृतपणे लिहा.
४. पुरातत्त्वीय उत्खनन पद्धतींवर विस्तृतपणे लिहा.
५. टीप लिहा (कोणतीही एक) :-
 (अ) पुरातत्त्वशास्त्र आणि पुराजैविकशास्त्र
 (ब) पुरातत्त्वशास्त्र आणि मानववंशशास्त्र
 (क) माहूरझरी
 (ड) सोपारा.

विभाग २

६. विविध प्रकारच्या वस्तुसंग्रहालयांची चर्चा करा.
७. वस्तुसंग्रहालयातील वस्तूंच्या संवर्धनावर नोंद लिहा.
८. वस्तुसंग्रहालयातील शिक्षणावर नोंद लिहा.
९. प्रदर्शनांच्या प्रकारांची चर्चा करा.
१०. टीप लिहा (कोणतीही एक) :-
 (अ) वस्तुसंग्रहालयातील सुरक्षा
 (ब) वस्तुसंग्रहालयातील दर्शक चिन्हे
 (क) वस्तुसंग्रहालये आणि दार्शनिका
 (ड) वस्तुसंग्रहालये आणि ग्रंथालये.